Contract de vânzare încheiat ulterior deschiderii procedurii insolvenţei

Regula de principiu consacrată de art. 46 alin. (1) din legea 85/2006, respectiv art. 84 din noua lege a insolvenţei este aceea că, având în vedere situaţia de excepţie în care se află debitorul prin intrarea în procedura de insolvenţă, toate actele, operaţiunile şi plăţile efectuate de debitorul insolvent, sub sancţiunea nulităţii absolute, nu mai pot fi făcute decât sub controlul persoanelor abilitate să monitorizeze procedura.

Se pune problema valabilităţii unui contract de vânzare încheiat ulterior deschiderii procedurii insolvenţei, în contextul incidenţei principiului validităţii aparenţei în drept.

1) Principiile ocrotirii bunei-credinţe a terţului achizitor cu titlu oneros şi al asigurării stabilităţii circuitului civil nu înlătură nulitatea absolută în privinţa contractului de vânzare-cumpărare încheiat între societatea debitoare şi cea pârâtă, întrucât principiul ocrotirii bunei-credinţe nu este aplicabil în această ipoteză, câtă vreme nulitatea absolută vizează actul juridic principal încheiat între cele două părţi contractante, iar pârâta intimată nu are calitatea de terţ achizitor, deci de subdobânditor cu titlu oneros prin act subsecvent, ci de prim cumpărător, adevărat că sub titlu oneros. Principiul invocat de către intimată însoţeşte toate actele juridice atâta timp cât nu sunt sancţionate cu nulitatea absolută, dar, odată intervenită o astfel de sancţiune, ceea ce poate salva actul juridic este excepţia ce protejează pe terţul achizitor cu titlu oneros, iar nu principiul general mai sus enunţat (C.A. Timişoara, s. com., dec. nr. 47/2008, în BCA nr. 2/2008 şi în

Procedura insolvenţei, vol. II, p. 375).

2) Potrivit dispoziţiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 [art. 84 NLPI – n.n.], în afară de cazurile prevăzute la art. 49 [art. 87 NLPI – n.n.] sau de cele autorizate de judecătorul-sindic, toate actele, operaţiunile şi plăţile efectuate de debitor ulterior deschiderii procedurii sunt nule. Sunt exceptate de la sancţiunea nulităţii actele încheiate de debitoarea aflată în insolvenţă, autorizate de către judecătorul-sindic, respectiv actele încheiate în perioada de observaţie, în cadrul activităţilor curente, fie sub supravegherea administratorului judiciar (dacă debitoarea a solicitat reorganizarea şi nu i-a fost ridicat dreptul de administrare), fie sub conducerea administratorului judiciar (dacă debitoarei i-a fost ridicat dreptul de administrare). Dacă instanța de fond respinge acțiunea în constatarea nulității pe considerentul că a operat principiul validităţii aparenţei în drept – error communis facit ius –, regulă de drept menită să înlăture efectele nulităţii actului juridic civil încheiat într-o situaţie de eroare comună, obştească, atunci instanţa de fond a aplicat eronat dispoziţiile art. 46 alin. (1) din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenţei [art. 84 NLPI – n.n.] la situaţia de fapt stabilită. Astfel, din simpla lectură a textului de lege menţionat, se observă că acesta nu distinge după cum actele ce intră în sfera sa de reglementare au fost încheiate după pronunţarea hotărârii de deschidere a procedurii insolvenţei sau în intervalul de timp dintre pronunţare şi publicarea hotărârii în Buletinul procedurilor de insolvenţă, toate aceste acte fiind nule. O asemenea distincţie nici nu ar fi justificată dacă avem în vedere scopul introducerii acestei sancţiuni, respectiv pentru a împiedica debitoarea ca, prin încheierea unor asemenea acte, să prejudicieze creditorii. Deschiderea procedurii insolvenţei este defi nită de art. 3 pct. 4 lit. b) din Legea nr. 85/2006 [art. 5 pct. 25 NLPI – n.n.] ca fiind data pronunţării sentinţei judecătorului-sindic, în cazul în care

cererea de deschidere a procedurii a fost formulată de un creditor, situaţie ce se regăseşte în prezenta cauză, şi nu data publicării în Buletinul procedurilor de insolvenţă, a efectuării menţiunilor în registrul comerţului ori a comunicării hotărârii către debitoare. Pe de altă parte, Curtea a apreciat că, în cauză, nu sunt întrunite condiţiile principiului aparenţei în drept, pârâta nefăcând dovada erorii comune, invincibile, în care s-a aflat, respectiv a bunei sale-credinţe mai presus de orice îndoială. În acest sens, în doctrina juridică s-a menţionat faptul că persoana ce invocă acest principiu trebuie să fi fost într-o „eroare legitimă" în care ar fi putut să se afle orice persoană rezonabilă, în aceeaşi situaţie, sau o „eroare comună", invincibilă. Aparenţa a fost definită ca existenţă a unor semne exterioare de natură să inducă terţilor credinţa în realitatea unor situaţii juridice, determinând, în condiţiile legii, preeminenţa acelei situaţii faţă de realitate. În cadrul elementului material al ideii de aparenţă, este necesar să nu existe nicio îndoială în privinţa bunei-credinţe a celui avantajat de ideea de aparenţă. Mai mult, aparenţa trebuie să fie în măsură, din punct de vedere psihologic, să creeze credinţa oricărui subiect de drept prudent că este vorba de legitimitatea dreptului celui cu care se doreşte să se intre într-un raport juridic, credinţă formată în baza unui riguros examen al circumstanţelor situaţiei juridice (C.A. Ploieşti, s. civ., dec. nr. 305/2011, în CAPlBJ 2011, I, p. 126 şi în BCA nr. 5/2011, p. 23).

Acesta este un extras din lucrarea „Noul Cod al insolvenţei adnotat cu doctrină, jurisprudenţă şi explicaţii", de Viorel Terzea. Puteţi comanda cartea cu o reducere de 30% aici.